

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Friderici Forneri Theologiae Doctoris Canonici Ecclesiae
Collegiatæ diui Stephani Bambergæ, De Temulentia
Malo, Eiusque Remediis, Variis Item Scitv Ivcvndissimis,
nec non vtilissimis de rebus, quæ in ...**

Förner, Friedrich

Ingolstadii, 1603

Cap. VIII. Detrimenta qu[a]e ex Temulentia oriuntur, sobrietatis nos
admonent.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45433

Serm. 231.
qui est 1. de
Ebriet.

grauissima reprehensione excipit D. Augustinus: O infelicitas, exclamat, generis humani, quam multi inueniuntur, qui ebriosos & luxuriosos amplius, quam oportet, cogunt bibere, & ante ostium pauperibus petentibus, vel unum calicem dissimulant dare: Nec attendit, quia illud quod luxuriosis videntur ingerere, Christus in pauperibus deberet accipere, qui dixit: quod fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis. Sed qui tales sunt, quando alios nimio potu sepeliunt, pauperi eleemosynam petenti dicunt. Vade vade in ante, & dabit tibi Deus; quod aliud dicit, nisi vade ad illum hominem, qui habet Deum, quod daturus est Deus. Ac sic ore suo ipse confitetur, apud Deum non esse, quo inspirante, possit erogare pauperibus. Hæc Augustinus.

Quæ ergo tibi ad victum largitus est superflua Deus, non dedit, vt ita perditè per iugulum ea transicias, sed vt eo pauperum famem ac sitim subleuet. id non facis? Furtum est, rapina est; iniuriarum summa est, olim graui supplicio expianda.

CAPVT VIII.

Detrimenta, quæ ex temulentia oriuntur, sobrietatis nos admonent.

VT absq; ambagibus rem ipsam aggrediamur & quàm miserabili spectaculo, Actionem suam Temulentum, proprii deuorent canes & mali perdant, quæ suamet sibi gignit ebrietate temulentus, ne modum excessisse videar, ita grauiter incipiendo temulentiam, ipse nihil meis decidam verbis, sed sanctorum Patrum, quæ maiori pondere tuum animum subeuntia permouebunt.

Ac primùm, quo pacto mentis statum, & rationis gubernacula turbet, conuellat, euertat S. Io. Chry.

est. eleganter ac prolixè condocet. Quemadmo-
 dum enim, inquit, vasta ac perpetua nubium densitas, ra-
 dios solis nunquam sinit, vim sui fulgoris ostendere: Ita
 vini, ac deliciarum evaporationes, cerebrum non secus, quàm
 seopulum nocte, illumq; crassa nube tegentes haud per-
 mittunt, liberè vsquàm se intendere, verum in perpetuis de-
 tinent tenebris, qui sic miserabiliter iacet affectus. Neque
 explicari potest omnino quanta intus tempestate iacte-
 tur. Velut enim sæpè cum inundatio vehementior facta
 fuerit, aquarum vis officinarum aditus occupauerit, tur-
 bati eos qui intus sunt, cernimus, discos & amphoras &
 spongas, & alia plurima ad exhauriendum aquam ex-
 cogitata, deferre, vti ne violatis fundamentis, atq; cōmo-
 tis, omnis posthac suppellex inutilis fiat: ita & anima ni-
 mio oppressa vino, perturbatur omnis ratio. Caterum cum
 iam coactum est, cum exhaurire difficillimum est, quod rur-
 sum aliud è vestigio ingrediatur, incredibile est, quantus
 fluctus, quanta perturbatio, quanta oppressio immineat.
 Et alio quodam in loco: Multo peiora sunt, quæ sequun-
 tur Ebrietatem, quàm quæ tempestatem. Iacet enim, tanquam
 tempestate cōquassata navis, miserum hominis corpus: A-
 nimam verò detestabili cupiditate impulsam, vehementer in-
 cenditur, vel insanit potius. Nam tempestate iactura est
 lenior, hic verò grauiorem nauiculam reddit, quæ diui-
 tiarum virtutum cieclis, arenam atque aquam fœtidam, sibi
 ex Ebrietate coaceruauit, quibus nauicula cum vectori-
 bus, atq; gubernatoribus simul, demergitur. Quæ ne acci-
 dant, fugiamus hanc tempestatem, hunc morbum, scien-
 tes, neminem Ebriosorum in regnum cœlorum peruentu-
 rum. Quid dixi in cœlum, cum nec presentibus iucundè v-
 tantur, noctem in die habentes, in luce tenebris obuolu-
 ti, apertis oculis nihil rectè videntes.

Hom. 13. in
 Epist. ad
 Timoth.
 Rationem
 remulētia
 turbat.

Inundatio
 quasi quæ-
 dam animi
 Ebrietas.

Hom. 58. in
 Matth.
 Tempestas
 animi
 quædam
 Ebrietas.

Ecl. 31. Porro S. Ambrosius ex illo sapientis, *Vinū intēperatū, venenum est; sed vinum cum mēsurā potatū, sanitas est animæ & corporis, Temulentię exitia, veneni detrimentis, multō maiora docet. Sic .n. ait: Maior etiā vis vini intemperati, quā veneni est, venenum vino excluditur, non vinum veneno. Meritō Deus per Moysen non solum veneno, sed etiam Draconum venenū vinū cōparauit dicens: Furor Draconū vinum eorum, & ira aspidum insanabilis. Et pulchre additur insanabilis. Multi .n. aliquorum serpentium veneno curantur; non ebrietate. certē veneno caro vulneratur, vino mens. Noxia est ebrietas ad corporis sanitatē, menti etiā crimē adiungit. Aduerte etiā perfidiæ venenū vini declarati nōmine. Ait .n. supra de alienigenis qui nescirēt Deū. De vinea Sodomorū vinum eorū, & vitis eorū vitis Gomoribea, vna eorū vna fellis, botrus amaritudinis in ipsis. Et alio quodā in loco cōsimilia scribit: Sane discimus vitianā ebrietatē, per quā crimina cauere nō possumus, Nam que sobrii cauemus, per ebrietatem ignorantes committimus. Parū est quod ea inflammat libidinē, accendit cupiditates corporis: Ipsā quoq; mentem subruit, & animū capiti sensum extorquet. Nesciunt quid loquantur, qui nimis vino indulgent. Multi se fortes putāt: num fortiores quā Loth? Nū continentiores quā Noë? Non utiq; vitia Patriarcharū scriptura exposuit, quos victos vino legitimos, sed ut tu disceres, quid caueres. Instruunt Patriarchæ non solum docentes, sed etiam errantes.*

Lib. 2. par. 2. cap. 14. Ephes. 5. Copiosè itidem Granatenfis de noxis temulentie discurret in Duce peccatorū. Inter omnia que constituti aduersantur, nihil magis illi contrarium est vino. Metuit .n. vinū, tanquam capitalem hostē. Optimè itaque monet Apostolus, Nolite inebriari vino in quo est luxuria.

quod tantò est periculosius, quantò magis feruet san-
 guis iuuenilis. Vinu. n. & adolescentia, inquit Hieron. du-
 plex incendiũ voluptatis. Quid oleũ flammæ adiicimus?
 quid ardenti corpusculo fomenta igniũ ministramus? vi-
 num enim cum sit calidissimũ, inflamat omnes humores, &
 membra corporis omnia, præcipuè verò cor, quò directè tẽ-
 dit. In corde autè est sedes omnium nostrorum affectuũ,
 quibus vini fortitudine inflamatis, ob quamcũq; rem le-
 ueritur maximum gaudiũ, ira, furor, amor, temeritas,
 delectatio, aliæq; similes perturbationes. Quare apparet,
 cũ primariũ virtutis moralis officium sit, moderari, & mi-
 tuare huiusmodi perturbationũ ataxian, vinum eius na-
 turæ sit, vt faciat omnia cõtraria, vehementia siquidẽ suũ
 caloris viuificat iterũ, quicquid à virtute fuerit occisum,
 excitat quidquid ab illa erat extinctũ. Diligentissimè itaq;
 se homo debet abstinere à nimia vini potatione. Hinc pro-
 ducit solèt cacchinatio, risus superfluus, ostentatio, cõren-
 tio, clamor, secretorũ reuelatio, aliæq; similia vitia: His
 adiungitur occasio, quæ offertur decori limites trãsgre-
 diendi, vt placeas societati, quæ simul asidet, & qua cum
 bibis. Omnia hæc aliæq; plurima incõmoda, ex nimia vi-
 ni potatione proueniunt. Quare perpulchrè quidã Philos-
 ophus dicebat, in vite nasci tres vuas. Vnã necessitatis, alteram
 delectationis, tertiam furoris. Quo genere dicendi voluit
 insinuare, modicum vinum bibere seruire naturali neces-
 sitati; modum nonnihil excedere, ad delectationem po-
 tius, quam ad necessitatem spectare. Modum verò nullum
 seruare furoris esse atq; amentia. Huc vsq; Granaten-
 sis non minus verè quã copiosè, plura Leuin. Lem-
 nius iam recensitis addit Ebrietatis incommoda.
 Constituat sibi quisq; ante oculos, ait, huius illaudata cõ-
 suetudinis errorisq; inueterati præmia, perspiciet luce

Epistola
 ad Eu-
 stoch. de
 seruanda
 virgini.

clarius, quid damni, quid uè detrimēti, cūm corpori, tūm animæ inferat, mentiq̃ uini intemperata infusio. Primum enim memoriam, rem omnium preciosissimam, non solum labilem fluxamq̃ue facit; sed prorsus obruit ac labefacit; oculos caliginosos efficit, ac cæcutientes, genas pendulas, artus tremulos ac titubantes; multaq̃ue alia incommoda, immodicum uini potum comitantur, quarum unumquodq̃ue frigidum est uitium. Nec enim uinum, ut Galenus testatur, semper hominem excalescit, sed ubi plus bibitur, quàm uinci possit, frigidus morbos parit. Extinguitur enim calor natuius, ac suffocatur, non secus, quàm si exigua imbecillaq̃; flamma, confertum multum olei infundatur.

Simile de
nimio uino.

Quare Theognis grauitè omnes temulentos bibendi modum ulterius excedant, hortatur;
Ὅς δ' ἄρ' ὑπερβάλλῃ πόσι μείτρον, οὐκέτ' ἐκείνῳ
τῆσ' αὐτῶ γλώσσης καρτερός οὐδὲ νόσ.
μοθῆται δ' ἀπάλαμνα τὰ νήφουσιν γίνετ' αἰχρῶ.
Αἰδῆται δ' ἔρω μοῦδ' ἐμ' ὅταν μεθύῃ.
τὸ πρὶν ἐὼρ σώφρων, τότε νήπιον, δὲλὰ σὺ ταῦτα
γιγνώσκωμ, μὴ πῖρ οἶνον ὑπερβολὰ δ' ἴω.
Ἀλλ' ἢ πρὶν μεθύωμ ὑπανίσασο μὴ σε βιάσθω,
ρασῆς ὡσε κακὸν λάτριμ' ἐφημέριον,
ἄφρον' ἀνδρὸς ἄγωμ, καὶ σώφρομος δῖνος, ὅτ' αὐτῶ
πίνῃ ὑπὲρ μέτρον κ' ἄφορ' ἔθηκε νόον.

Quisquis bibendo modum superauerit, is non amplius
sua linguæ compos est neq; mentis.
Verba effatur balba, quæ sobriis dedecus sunt;
Nullo enim quodlibet agendi pudore ducitur, quæ
diu fuit ebrius.

Qui prius sapiebat, tūm stultus efficitur. Hac tu
Animaduertens uinum ne supra modū ingurgitaueris.

*Sal prius surge, quàm inebrièris, ne sibi subiiciat,
Venter tanquam mediastinum improbum, quotidiana-
nis laboribus inseruientem.*

Tàm solidi quàm sapientis, vinum

Immoderatè potum, leuissimum reddit animum.

Adhuc respiciens quoque D. Augustinus, ardentissi-
mis verbis, omnes à Temulentia conatur absterre-
re. O dolorosa Ebrietas, exclamat; omnium malorum
mater, omnis luxuriæ soror, omnis superbiæ pater. O E-
brietas, tu mentem cæcas, iudicio recto cares, consilium
nullum habes, blandus Dæmon es, venenum dulce es, pec-
catum suaue es. O Ebrietas, nunquid per te inflatur sto-
machus? Nunquid per te putrescit anhelitus? Nunquid nõ
oculos cæcas? Nunquid non cuncta membra debilitas?
Nunquid non mortem acceleras? Nunquid non bursam
eacuas? Nunquid non dominium recipis ab homine?
Nunquid non bestialem, & irrationabilem, te diligentè
tecum ducis? O Ebrietas, discant te diligentes agnoscere,
discant te deuitare. Iterùm, discant te deuitare, discant te
velut mortem effugere, quoniam qui te dilexerit, regnum
Dei non consequetur. Ergò, ò fideles, abstinete, & nolite
inebriari vino.

Quæ, cum ita esse, grauissimorum authorum te-
stimoniiis satis copiosè assertum sit, oppidò miran-
dum, tot Germanas, tot generosas, atque ad omnem
virtutis pulchritudinem natura factas, imbutas, at-
que institutas indoles, in eodem semper hæsitare
luto Ebrietatis, nec millies quamuis ictos, quod
aiunt, piscatores sapere, & proprias quo-
dammodo segetes cre-
mare.

Ser. 33. ad
fratres in
Eremita.